

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. III. De Impedimento Erroris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

Sponsalia, si quocunque etiam leviori metu, per vim extrinsecam incusso, celebrata sint, facile dissolvi possint seu propria metum patientis opposita Exceptione, seu Judicis implorata auctoritate, postquam tamen semel Matrimonium contractum est, potius est, ut validum, quam ut invalidum judicetur, cum Matrimonij causa favorabilis sit, idque partim propter reverentiam Sacramenti arg. c. licet 47. in fin. de testib.

ibi, *Tolerabilis est aliquos contra statuta hominum dimittere copulatos, quam conjunctos legitime contra Statuta Domini separare*; partim quia Reip. & prolis educanda interest, ut Matrimonia non solvantur, nisi eorum infirmitas, seu impedimentum dirimens appareat. Accedit, quod postquam contractus celebratus est, possessio, seu potius praesumptio stet pro ejus valore, nisi contrarium ostendatur.

§. III.

De Impedimento erroris.

S U M M A R I U M.

433. Quid sit error?
 434. Quotupliciter in Contractu Matrimonij possit contingere?
 435. Quot modis contingere possit Error circa qualitatem?
 436. Utrum error aliquis dirimat Matrimonium?
 437. Conclusio affirmativa certa est.
 438. Solvuntur Objectiones.
 439. Utrum error quoad substantiam personae invalidum reddat Matrimonium?
 440. Resolvitur affirmativa.
 441. Corollaria.
 442. Respondetur ad Argumenta opposita.
 443. An solum Error circa substantiam personae antecedens valorem Matrimonij tollat?
 444. An etiam Concomitans?
 445. An Error circa qualitatem vitiet Matrimonium, quando is redundat in substantiam personae?
 445. Quid, quando non redundat in illam? Rationes dubitandi.
447. Respondetur non vitiare.
 448. Nisi cum qualitati hujusmodi alligatus consensus.
 449. Solvuntur Argumenta opposita.
 450. 451. Quando error qualitatis involvat errorem personae?
 452. 453. 454. Pro Corollario deducitur solutio casus.
 455. 456. 457. An validum sit Matrimonium, si uterque vel alter contrahentium per errorem credat se laborare Impedimento dirimente, quod revera non subest.
 458. 459. 460. An casu, quo, aliqui per errorem contraxerunt Matrimonium invalidum, convalescat illud, si stante errore, denuo consentiant?
 461. An ut eo casu convalescat, necessarium sit, utranque conjugem conscium esse Impedimenti, ob quod irritum fuit Matrimonium.

433 **Q**Uaeritur I. quid sit Error & quotupliciter in Contractu Matrimonij possit contingere? si Erroris nomen sumatur strictè, distinguitur ab Ignorantia: haec enim solâ scientiae negatione contenta est, cum contra Error judicium positivum intellectus perversum postulet; errare enim est unum pro alio putare, teste D. Aug. Enchir. c. 21. & refertur can. in quibus 6. caus. 22. q. 2. Hic accipitur latè, prout etiam includit ignorantiam, cum in ordine ad inducendum Impedimentum in Matrimonio perinde sit, an ignorantia, an error positivus intervenierit. Dicitur tamen potius Error, quam Ignorantia dirimere Matrimonium; quia nunquam contingit ignorantia, quae voluntarium consensum auferat, nisi cum errore conjuncta sit, quod actus voluntatis praesupponat cognitionem rei, in quam fertur, quae si vera sit, jam actus est voluntarius, si autem falsa, sit involuntarius, cujus proxima causa est error, ignorantia verò solum, in quantum habet admixtum errorem. Vide Sanch. l. 7. de matr. D. 18. n. 2.

Potest autem Error in Contractu⁴³⁴ Connubiali contingere dupliciter, scilicet vel circa substantiam, ut loquuntur, aut individuum personae, cum qua Matrimonium initur, vel circa qualitatem, & accidentia ejusdem. *Primum* fit, quando Titius contrahere volens cum Bertha, Matrimonium init cum Caja, per errorem existimans esse Bertham. *Secundum*, quando credit se contrahere cum pulchra, nobili, virgine, divite, cum sit deformis, plebeja, corrupta, pauper. Uterque error vel est Antecedens, vel Concomitans actum. *Antecedens* tunc dicitur, quando dat causam Contractui, ita, ut eo non existente, actus nequaquam fieret, atque ita efficitur ut actus sit in voluntarius, cum nihil sit volitum, nisi praecognitum. *Concomitans* tunc censetur, quando non inducit ad contrahendum, sed ita comitatur actum, ut eo non existente, adhuc fieret actus: proinde non efficit involuntarium, sed efficit tamen non voluntarium.

Præterea Error circa qualitatem ali⁴³⁵ quant-

quando redundat in substantiam, & individuum personæ, aliquando non. *Primum* contingit, quando qualitas, circa quam ille versatur, est omnino singularis, & certum individuum denotans, e. g. quod is, cum quo Matrimonium initur, sit certi Regis filius, aut filia primogenita; vel cum qualitas aliqua est unicus finis Matrimonij cum aliqua contrahendi, ita, ut hoc unice eligatur, tanquam medium ad finem, seu qualitatem illam obtinendam, quod persona, cum qua Matrimonium initur, illa prædita esse iudicetur, v. g. si Juvenis opibus pollens, sed non nobilis ad familiam suam aliunde adscito splendore ornandam, & attollendam affinitatem cum Illustribus familijs quarat, & unice eo fine inducatur ad contrahendum Matrimonium cum puella, quæ se Illustri sanguine procreatam dolose mentitur: cujusmodi muliebris imposturæ illustre exemplum ex Caramuele refert Gobat *Theol. Exper. tr. 9. n. 114.* Secundum evenit, quando Titius contrahit Matrimonium cum Bertha, cum errore quidem, quod eam nobilitate, opibus, formâ, modestiâ, aut alia dote præstare existimârit, ita tamen, ut his qualitatibus consensum suum non alligârit.

436 **Quæritur 2. utrum Error aliquis dirimat Matrimonium?** Videtur non dirimere. 1. quia Matrimonium, contractum sub conditione impossibili, valet, ut patet ex c. *fin. de condit. apposi.* ergo etiam validum erit contractum errore; si enim non valeret errore contractum, ideo non valeret, quia consensus deficit in errante, atqui consensus deficit etiam in eo, qui contrahit, sub conditione impossibili; non enim aliter consentit, quam si evenerit conditio: cum igitur conditio impossibilis per rerum naturam evenire non possit, sub ea contrahens revera non consentit. 2. *veniens 15. & c. is qui fidem 30. b. tit.* pronuntiatur pro valore conjugij in eo, qui Sponsam de futuro carnaliter cognovit, licet ille probare velit, se in conjugium non consensisse, imò dissensisse, ergo defectus consensus, qui ex errore arguitur, non vitiat Matrimonium.

437 Sed his non obstantibus, est certa omnium sententia, quod error Matrimonium dirimat, & illius valori obstat. *Ratio est;* quia ad valorem Matrimonij necessariò requiritur consensus, ut constat ex *can. sufficit 2. caus. 27. q. 2. c. cum locum 14. & c. tue 25. b. tit.* Florent. in *Decret. Fid. de Sacram. S. septimum, Trid. sess. 24. c. 1. de reform. matr.* atqui errantis nullus est consensus, nec voluntas *l. cum testamentum 8. & l. non idcirco 9. C. de Jur. & fact. ignor. ex- go &c.*

438 Neque contrarium probant Argumenta assumpta ex textibus in contrarium allegatis. *Ad 1. ut infra Tit. 5. dicitur, in c. fin. cit. pro valido habetur Matrimonium* B. P. Schmalzgrueber L. IV.

contractum sub conditione impossibili, tum solum, quando dubium est, an serio, vel joco adjecta sit, tum enim ob favorem Matrimonij præsumitur intervenisse consensus absolutus, & conditio impossibilis reputatur pro non adjecta. Secus dicendum, quando constat, quod contrahens hujusmodi conditioni alligaverit consensum suum, tunc enim Matrimonium erit invalidum ex defectu consensus: unde ex hoc Argumento potius confirmatur nostra sententia. *Ad 2. in textibus ibi cit. præsumitur legitimus consensus in Matrimonium ex carnali commercio ad excludendum peccatum fornicationis: & hinc si revera ineatur talis copula animo fornicario, neque ante Trid. (de quo tempore tantum dispositio illorum textuum procedit) censendum est contractum fuisse Matrimonium; quia præsumptio veritati cedit.*

Quæritur 3. utrum error quoad substantiam personæ invalidum reddat Matrimonium? Difficilem resolutionem, alias indubiam, faciunt argumenta aliqua, quæ in oppositum afferri possunt. Nam 1. si error personæ obstatet valori Matrimonij, tunc Jacob Patriarcha, quando concubuit cum Lia, pro Rachele sibi à Labano suppositâ, fuisset fornicarius, & Lia adulterij simul, atque incestus rea, sequela admitti convenienter non potest, ergo &c. 2. quando *Gen. 27.* Isaac benedixit Jacob, existimans illum esse Esau, contigit error personæ, & tamen valida fuit ea Benedictio secundum verba ipsius Isaac *v. 34. ibi, Benedixique ei, & erit benedictus.* 3. in cæteris Sacramentis valori error personæ non obstat; nam Baptismus, Confirmatio, Sacramentalis absolutio &c. valide conferuntur, quantumvis Sacramenti Minister circa baptizati, confirmati, absoluti &c. personam erret, & Cajus sit, quem ille existimat esse Titium. 4. Emptio Venditio, & cæteri contractus regulariter celebrantur validè, quamvis Venditor in persona Emptoris erret, & putet esse Sempronium, qui tamen est Mævius; vel etiam circa rem venditam Emptorem decipiat Venditor, & dicat fericum, quod vendit, esse Indicum, cum tamen sit Europæum, modò utrumque sit æquè bonum, ac utile.

Sed indubitata est resolutio, quod error quoad substantiam personæ Matrimonium reddat invalidum. Ita S. Thom. in *4. dist. 30. q. 1. art. 2.* Paludan. *ibid. art. 1. n. 5.* Rosell. *V. Impedimentum Imped. 2. princ. Sylv. V. Matrimonium 6. q. 1. 7. error personæ, Brunell. de Sponsal. concl. 32. n. 2. Henriq. l. 11. de matr. c. 10. n. 3. & l. 12. c. 4. n. 1. Suar. in 3. p. tom. 3. D. 13. sed. 4. ad fin. Sanch. l. 7. de matr. D. 18. n. 12. Gutier. c. 89. de matr. n. 1. Conink D. 31. dub. 1. n. 9. Hurtad. D. 13. difficult. 1. Laym. l. 5. tr. 10. p. 4. c. 2. n. 1. Pal. tr. 28. D. 4. N 2 p. 4.*

p. 4. n. 1. Engl hic S. 4. n. 2. Pirh. n. 160. Wiest. n. 207. Magnific. P. Schmier. p. 3. de Imped. matr. c. 2. n. 166. & habetur expressè *can. un. caus. 29. q. 1. ibi*, Error personæ -- conjugij consensus non admittit. Ratio est; quia error circa substantiam, seu substantiale objectum vitiat Contractum. sed persona determinatè cognita contrahenti est substantiale objectum Contractus Matrimonialis. ergo error circa illam vitiat Matrimonium.

441 Ex quo sequitur 1. tale Matrimonium esse irritum ipso Jure naturæ, ut DD. *citt. observant*: quia sicut sine consensu, ita sine consensu in certam personam non habetur conjugium. atqui errans in persona non consentit in personam, cum qua per errorem contrahit; quia totus ejus consensus fertur in personam abentem, quam per errorem existimat esse præsentem, non autem fertur in eam, quæ revera præsens est, igitur cum ista conjugium ex defectu consensus revera non datur; nam actus agentium non operantur ultra intentionem illorum. Sequitur 2. id Impedimentum afficere etiam Infideles, si Matrimonium contrahant cum errore personæ; quia etiam inter ipsos Matrimonia, cum impedimento Juris naturalis contracta, non valent, tale autem secundum dicta est Impedimentum erroris circa substantiam personæ Sanch. l. *cit. n. 14.* Sequitur 3. non posse Ecclesiam statuire, ne error personæ dirimat Matrimonium; quia nequit efficere, ut absque consensu Matrimonium consistat, quem error personæ tollit. Sanch. n. 15. & apud hunc *citt.*

442 Neque aliud evincunt Argumenta opposita. Ad 1. ut *c. un. cit.* non malè declaratur, inter Jacob. Patriarcham, & Liam verum conjugium non intercessisset, nisi cognito errore consensus in individuam vitæ societatem cum illa fuisset subsecutus. Neque tamen propterea fornicarius Patriarcha fuit; quia ipsum excusavit ignorantia, & affectus conjugalis. Liam quidem adulterij, & incestus ream existimat Cornelius à Lapide in *Gen. c. 29. v. 24.* sed ab utroque illam absolvit S. Thom. in 4. *dist. 30. q. 1. art. 1. ad 4.* Ytella in *Gen. c. cit. n. 17.* Perez D. 24. *sect. 1. n. 18.* quòd lege Primogenitarum, & paternis imperijs se illi legitime copulatam existimavit; quia natu majorem primò nuptui tradi illius temporis consuetudine receptum fuit. Ad 2. Benedictio illa ab Isaaco directa fuit vel in personam filij præsentis, ut vult Abulens. in *c. 27. Gen. q. 7.* vel ut alij, in personam primogeniti, qualis jam post empta primogenita fuit Jacob; aut si directa fuit in ipsam personam Elau, invalida fuit ob errorem personæ, sed sortita valorem ex confirmatione illius postea facta, quòd Divina inspiratione intellexerit Isaac, eam fuisse Divinam volun-

tatem, ut D. August. l. 6. de *Civit. e. 393 in fin.* Theodoret. q. 79. in *Gen. Andreas Mafius ad verba Jos. 9. Et non percusserunt eos*, cum alijs notant. Ad 3. Negatur paritas; nam in administratione Baptismi, Confirmationis, Poenitentia, & aliorum Sacramentorum non spectatur hæc, vel illa persona, sed ferè solum ea, quæ præsens est, qualiscunque illa sit; & ratio est; quia baptizantis, confirmantis, absolventis &c. & ipsorum etiam Sacramentorum non interest, qualis sit persona, quæ baptizatur &c. modò ritè disposita sit. At in Matrimonio plurimum interest contrahentis, cum qua persona contrahat, cum Matrimonium ineundo se cum illa ad individuam vitæ societatem obliget. Ad 4. Iterum venditoris parum interest, quæ sit persona emptoris, & hujus, quæ sit persona venditoris, & utriusque, unde sit merx, modò æquè bona, ac utilis sit, prout desideratur: & ratio est; quia in Justitia commutativa, ad quam ceteri contractus, qui onerosi sunt, ut Emptionis Venditionis, pertinent, sola ferè æqualitas inter datum, & acceptum, mercem, & pretium attendi solet.

Dubitat quis qualis error circa substantiam personæ valorem Matrimonij tollat, an antecedens solum, an verò etiam concomitans? R. Uterque. De antecedente ostenditur; quia talis error dat causam contractui, ita, ut si quis non errasset in persona, nolisset cum tali contrahere, adeoque facit contractum Matrimonij involuntarium circa primarium, & substantiale illius objectum, quod est persona determinata, electa à contrahente, & per consequens talis error facit irritum etiam ipsum contractum.

De errore Concomitante major est difficultas; quia etiam stante ejusmodi errore, potest aliquis esse ita habitualiter affectus, ut licet non erraret, sed sciret esse aliam personam, quam putabat, adhuc tamen contrahere cum ea vellet: conf. error iste non facit contractum involuntarium.

Sed etsi hoc verum sit, dicendum tamen, quòd etiam error concomitans valorem contractui Matrimoniali tollat. Ita Veracruces p. 1. *Specul. art. 28. ad fin. S. circa hoc impedimentum*, Barth à Ledesin. de *matr. dub. 30. concl. 2.* Petr. de Ledesin. de *matr. q. 51. art. 2. dub. 2. concl. un. in fin. 1. rationis*, Sanch. l. 7. de *matr. D. 18. n. 6.* Laym. l. 5. *tr. 10. p. 4. c. 2. n. 1. q. ampliar.* Ratio est; quia ut Matrimonium legitimum sit, necessarius est consensus actualis, & positivus in personam, quæ offertur. Error autem concomitans, licet non efficiat actum involuntarium, facit tamen non voluntarium, & aufert consensum actualem, & positivum; nam voluntas cum tali errore de præsentem solum fertur in absentem, quam per errorem præsentem putat,

est, non verò in illam, quæ præsens re- vera est. Igitur cum errantis, & non cog- noscentis nullus sit consensus, nullum etiam Matrimonium erit hoc casu.

Et hoc verum est, etiamsi contra- hens tempore initi Contractûs Matrimonia- lis diceret, *Ducerem, si nōssē hanc esse Ber- tham*; quia non voluntas, quæ esset, sed quæ est, constituit Matrimonium, ut bene Sanch, *l. cit.* Aliud foret, si errans actu in- tenderet cum persona præsentem contrahere, quæcunque illa sit, tunc enim validum foret, utpote contrahente verè in personam illam consentiente.

445 Quæritur 4. an Matrimonij valori oblit error quoad qualitatem? *1.* Distin- guendo: Vel enim error iste talis est, ut involvat simul errorem personæ, vel talis solum, qui in substantiam, sive individuum personæ non redundat. *Si primum*, Matrimo- nium eo errore redditur invalidum: & conf. nullum est Matrimonium, quod Caja inire vult cum certi Regis, aut Principis primogenito, si ab ea per errorem contra- ctum sit cum secundo, vel tertio-genito: item nullum est, quod Titius per errorem contrahit cum ignobili, volens solum inire matrimonium cum puella illustri. Ita S. Thom. *1. p. q. 29. art. 1.* Sanch. *l. 7. de matr. D. 18. n. 23.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 4. c. 2. n. 2. §. limitari*, Pal. *tr. 28. D. 4. p. 4. n. 5.* Caramuel *Fundam. Theol. Fund. 70 §. 2.* Gobat *Theol. Exper. tr. 9. n. 114.* Engl *hic §. 4. n. 2. §. 3.* Pirh. *n. 163.* Wiest. *n. 214.* Ratio est; quia in his casibus desideratur legi- timus consensus; hic enim non fereba- tur in personam, nisi ut præditam qualitate Primogenituræ, aut Nobilitatis, ad quam obtinendam Matrimonium tanquam medium unicè electum fuit.

446 *Si secundum*, major est difficultas; nam 1. conjugia, metu gravi injustè incusso inita, ut *supra n. 386.* & *seqq.* dictum est, sunt ipso Jure irrita. Atqui metus non magis obstat voluntario, & libero consensui, quam error, & dolus. Ergo etiam iste, licet circa substantiam personæ non sit, matrimo- nij valorem tollit. 2. Sponsalia, imò & alij bonæ fidei contractus, quibus do- lus, indèque ortus error causam dedit, vel irriti sunt ipso Jure, vel saltem rescissio- ni obnoxij. Igitur cum Matrimonium erro- re initum, si semel validum sit, rescindi nequeat, dici debet, quòd invalidum sit. 3. Error qualitatis in Eleemofyna vitiat Eleemofynam; nam si Titio dones, quia pau- perem existimabas, non valet donatio, si ipse dives sit. Igitur nec valebit Matrimo- nium contractum cum Bertha, quam existi- mabas esse divitem, si ipsa sit pauper.

447 Sed his non obstantibus, dicendum, quòd error circa qualitatem personæ, eti- det causam Contractui, & proveniat ex do- lo alterius contrahentis, modò in substan-

tiam, sive individuum personæ non redun- det, per se non irritet Matrimonium. Ita Gloss. *in c. cum dilectus 6. V. ad facultatem de his, quæ vi metusve causâ* &c. Abb. *ibid. n. 13.* Sylv. *V. Matrimonium 8. q. 1. fin.* Sor. *in 4. dist. 35. q. un. art. 2. colum. 4. §. ad hæc.* Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 7. n. 3.* & *l. 1. var. c. 5. n. 1.* Molin. *tr. 2. de Just. D. 352. n. 5.* Barth. à Ledesim. *de matr. dub. 30. concl. 3.* Petr. de Ledesim. *de matr. q. 51. art. 2. dub. 3. paulò ante concl. 2.* Valent. *2. 2. D. 52. q. 20. p. 4. §. 2.* Sanch. *l. 7. de matr. D. 18. n. 18.* Gutier. *c. 89. de matr. n. 11.* Coninck *D. 31. dub. 1. n. 11.* Laym. *l. 5. tr. 10. p. 4. c. 2. n. 2.* Pal. *tr. 28. D. 4. p. 4. n. 5.* Engl *hic §. 4. n. 2.* Pirh. *n. 162.* Wiest. *n. 215.* & sumitur ex *c. cum in Apo- stolica 18. b. t.* ubi pro valido habetur con- jugium, cui dolosum mendacium, & sub- reptio causam dedit. Ratio est; quia talis error non tollit consensum in personam, ad valorem matrimonij requisitum, nec facit Matrimonium invalidum simpliciter, sed tantum secundum quid, nempe circa quali- tates, & accidentia personæ, cum qua con- trahitur, quæ se habent solum per modum rationis motivæ, seu impulsivæ, & causæ finalis extrinsecæ. Conf. quia si talis error matrimonium vitaret, plurima Matrimonia, magno prolium, maximo Reip. damno, & scandalo publico, dissolverentur, cum sæ- pissimè interveniat error circa qualitatem in matrimoniali contractu. Proceditque hoc, etsi aliquis sit ita dispositus, ut tamen sciret, non esse divitem v. g. nullo modo cum illa contraheret; quia talis dissensus habitualis ad invalidandum Matrimonium non sufficit, cum adhuc consistere possit cum actuali consensu in personam. Engl *§. 4. cit. n. 4.*

Dixi autem in Responsione per se 348 per accidens enim etiam error qualitatis, in individuum personæ non redundantis, irritum facere matrimonium potest, si vi- delicet qualitatis existentia alligaretur in- tentio contrahentis, ita, ut actu intendat non contrahere, nisi talis qualitas in sit per- sonæ, cum qua contrahitur e. g. nisi Spon- sa sit Virgo, nobilis, opulenta &c. Ita D. Bonavent. *in 4. dist. 30. in Exposit. Litter. n. 4.* Paludan. *ibid. q. 1. art. 2. n. 9. concl. 2. §.* Antonin. *3. p. tit. 1. c. 2. fin.* Barth. à Ledesim. *concl. 3. cit.* Sanch. *n. 21.* Gutier. *n. 6.* Co- ninck *n. 11.* Laym. *n. 2. §. limitari*, Pal. *n. 5.* Engl *n. 2.* Pirh. *n. 163.* Wiest. *n. 219.* Ratio clara est; quia tunc deficiente ejus- modi qualitate, deficeret conditio, sub qua contractum est Matrimonium, & conf. de- ficeret ipse consensus.

Responsionem sic limitatam non 449 convellunt Argumenta opposita. *Ad 1.* ne- gatur paritas; nam imprimis metus minuit voluntarium circa substantiam personæ, non etiam dolus, & error circa ejusmodi quali- tates eveniens, Perez *D. 24. sect. 3. n. 16.*

Deinde metus multò faciliùs probatur, quàm dolus: & hinc ad cavendas multas difficultates, & lites Judiciales Ecclesia non irritavit Matrimonia, dolo, vel errore contracta, si error iste in substantiam personæ non redundet, & qualitati, circa quam error contigit, non sit alligatus consensus, Laym, l. 5. tr. 10. p. 4. c. 2. n. 2. Ad 2. iterum negatur paritas; quia præterquam quòd Sponsalia, & cæteri contractus sint naturâ suâ solubiles, matrimonium verò insolubile, ex illorum irritatione tam gravia mala, & scandala non sequuntur, quàm afferret irritatio matrimonij, errore circa qualitatem in personæ substantiam non redundantem contracti. Pal. tr. 28. D. 4. p. 4. n. 4. Ad 3. quidquid sit de veritate illius Antecedentis (non enim minima est difficultas) si verum illud est, ideo verum est; quia cum Eleemosyna sit sublevatio miseræ alienæ, error contigit circa substantiam, cum sublevari non possit miseria, quæ nulla datur.

450. Queritur 5. quando error qualitatis involvat errorem personæ? n. In hac maximi momenti quaestione DD. ita loquuntur variè, ut non pauci, dum extricare Lectorem volunt ex difficultate ista, eundem intricent magis, ut notat Clericat. de Sac. matr. decis. 19. n. 27. Communius cum Sanch. l. 7. de matr. D. 18. n. 26. & 27. duas proponunt Regulas.

Prima est: quoties qualitas, in qua erratur, non determinat individuum personam, non est error personæ, sed potius qualitatis, ut si quis fingat se esse primogenitum Regis, non determinando, cujus Regis primogenitus sit, fæmina ex tali errore illi nubens, dicitur errare circa solam qualitatem, ac proinde Matrimonium, eo errore non obstante, erit validum. Rationem dat Sanchez n. 26. cit. quia teste Boëtio, quem refert, & sequitur S. Thom. 1. p. q. 29. art. 1. in Corp. & ad 1. persona est intellectualis naturæ individua substantia. Igitur error personæ debet esse circa quid individuum: in casu autem Regulæ non erratur circa quid individuum; quia tantum erratur circa qualitatem Primogenituræ in genere apprehensam. Ergo non continget error circa personam. Et hinc fæmina cum tali errore contrahens intendet contrahere cum persona præsentem, apprehensam cum eo qualitatis errore.

451. *Secunda*: Si per qualitatem, in qua erratur, certa, & individua persona designetur, animòque concipiatur, quæ visu priùs ignota est, tunc error redundat in substantiam personæ, ut si quis animo consentiat contrahere cum filia primogenita Titij, offeratur autem postea secundogenita, aut alia, quæ primogenitam se esse simulat; tunc enim nullum fit Matrimonium; quia contrahens apprehendit certam, & individuum personam, cum qua hic, & nunc vult con-

trahere, & non cum alia. Secus est, si illa, quæ oblata est, tanquam primogenita, visu priùs nota erat contrahenti, & ad Matrimonium determinata fuisset; tunc enim valebit Matrimonium, etsi per errorem putet illam esse primogenitam Titij, modò non habeat actualem intentionem non accipiendi illam, nisi sit primogenita.

Ex quo idem Sanch. l. cit. n. 35. putat deduci posse resolutionem Casûs, quem suo tempore contigisse, & discussum fuisse refert Tabien. V. impedimentum imped. 1. q. 4. n. 5. Quidam duas habebat filias, quarum natu minorem, pulchritudine ejusdem captus, Juvenis in Matrimonium sibi à patre petijt. Pater verò eam denegavit, & obtulit primogenitam, quam Juvenis ille ante non viderat. Hinc petijt illam ostendi cuidam suo amico, à quo ipse de pulchritudine illius certior volebat fieri. Cum iste venisset in domum istarum Virginum, pater, quòd primogenita esset deformis, explorati amico ostendit secundogenitam, Amicus, cum forma puellæ eidem placuisset, putans eam esse primogenitam, de forma istius Juvenem instruit; hic verò eo errore ductus, contraxit cum primogenita, existimans esse eam, quæ amico fuerat exhibitæ; sed ubi in domum ipsius deducta fuit, deceptionem advertit, & doluit. Circa hunc casum dubitatum fuit, num solius qualitatis error esset, ac proinde valeret Matrimonium. Respondit Tabiena, se in ea fuisse sententia, quòd tantum sit error qualitatis, ex ratione; quia hoc casu Juvenis iste non poterat dirigere consensum suum in secundogenitam, utpote quam scivit sibi à patre negatam, & primogenitam solum concessam. Igitur cum direxerit consensum suum in aliquam ex duabus filiabus istius patris, necessariò direxit illum in primogenitam. Si autem in hanc tantum direxit consensum, error circa personam nullus intercessit. Igitur error ille, qui contigit, solum fuit circa qualitatem: quod responsum etiam approbat Sanchez l. cit.

Major difficultas fuisset, si secundo-452 genita eidem non fuisset denegata. In quo casu Tabiena putat futurum fuisse errorem personæ. Sanchez verò distinguit: Vel enim oblata alicui ad Matrimonium est filia v. g. Petri speciali aliquâ notâ designata, ut nomine proprio, vel primogenita, aut secundogenita, vel solum genericè aliqua Petri filia. Si primum, etsi pulchritudinem ejus per se, vel per tertiam personam volenti inspicere, ostendatur fæmina pulchrior, & ipse eo errore circumventus ducat fæminam sibi priùs oblatam, non est error personæ, sed solius qualitatis; quia determinatè consensus fertur in fæminam, quæ per specialem illam notam est designata, quamvis cum errore circa qualitatem formæ. Si secundum, esset error personæ; quia eo ca-

su consensus; prius indeterminatus propter oblationem genericè factam alicujus filiae Petri, factus est determinatus per inspectionem propriam, vel tertiæ personæ: & hinc in ostensam duntaxat fertur, & cons. si eidem substituatur alia ejusdem Petri filia, consensus in personam substitutâ deficiet.

454 Dixi, si ostendatur alia ejusdem Petri filia; aliud foret, si ostensa fuisset alterius, quam Petri filia: nam hoc si evenisset, & Juvenis ea pulchritudine famina ostensa deceptus, contraxisset Matrimonium cum una ex filiabus Petri oblatis, non errabit circa personam, sed solum in qualitate pulchritudinis, ut bene Sanch. l. cit. Rationem dat; quia licet consensus contrahentis non fuerit determinatus ad certam filiam Petri, fuit tamen determinatus ad aliquam ex illis ducendam, cum exclusione earum, quæ filia Petri non sunt quem consensum non sustulit error, quod pro filia Petri ostensa fuerit alia. Contraxit ergo cum ea, ad quam prius indeterminatè consensit, & sic in persona non erravit.

455 Quaritur 6. Sine validum Matrimonium, si alter, vel uterque contrahentium per errorem credat, se laborare Impedimento dirimente, quod revera non subest? Negat Abb. in c. cum in Apostolica 18. h. tit. n. 8. Joan. Andr. ibid. n. 9. Alex. de Nevo n. 13. & 14. Sylv. V. Matrimonium 8. q. 13. dist. 5. Navar. Man. c. 22. n. 56. Soti in 4. dist. 37. q. un. art. 5. concl. 3. & alij apud Sanch. l. 2. D. 33. n. 1. Probant 1. ex l. is qui putat 15. ff. de acquir. vel omitt. heredit. ubi Ulpianus dicit, eum, qui putat se necessarium hæredem esse, cum sit voluntarius, non posse repudiare; quia opinio veritati præfertur. Ergo similiter credens se ratione impedimenti, quod falsò esse credit, non posse validè contrahere, non legitimè contrahet. 2. Quia hic erratur circa substantiam Matrimonij, cum conjuges existiment impossibilem sibi esse conjugalem corporum traditionem. 3. Quia is, qui Sacerdos non est, & scit non Sacerdotem consecrare Sacramentum Eucharistiæ non posse, nequit intendere consecrare. Ergo neque is, qui cognoscit se non posse legitimè contrahere Matrimonium, poterit habere veram, ac seriam voluntatem contrahendi, cum nemo possit efficaciter intendere id, quod omnino credit, & concipit impossibile.

456 Sed probabilior videtur affirmativa, quam defendunt Gloss. in c. cum in Apostolica 18. V. remanere h. tit. Tabien. V. Impedimentum Imped. 16. in fin. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 7. n. 3. Barth. à Ledesm. de matr. dub. 52. concl. 3. Petr. de Ledesm. q. 55. art. 9. dub. 2. Henriq. l. 11. de matr. c. 11. n. 5. Sanch. l. 2. de matr. D. 33. n. 2. Gutier. c. 47. de matr. n. 1. juxta quos valet Matrimonium, si contrahentes inten-

dant, quantum in seipsis est, consentire. Ratio est; quia tales personæ ex una parte sunt verè habiles ad contrahendum, cum revera nullo laborent impedimento; ex altera verò parte intendunt, quantum possunt, contrahere. Ergo verè contrahunt. Cons.

si verè non possent contrahere, ideo non possent, quia stante hoc errore, non possent habere consensum. Atqui consensus ipsis, etiam hoc errore stante, non est impossibilis: quod probatur 1. ex c. un. b. tit. n. 8. ubi dicitur ex Sponsalibus nullis ratione consanguinitatis, vel alterius impedimenti oriri publicam honestatem, modò adsit consensus. Ergo supponit textus possibilem esse consensum cum impedimento dirimente. 2. Ex Clem. un. de consang. ubi excommunicantur, qui contrahunt scienter in gradu prohibito. non excommunicarentur autem, si non haberent consensum ergo &c. 3. Ex paritate cum Baptismo, in quo error de valore illius compossibilis est cum consensu; nam validè baptizat, qui vult facere, quod potest, licet existimet Baptismum esse nugam tantum Christianorum. Igitur etiam validè contrahet Matrimonium, qui vult facere, quantum in seipso; quamvis existimet se ob impedimentum non posse contrahere, & sic cum existimatione impedimenti compossibilis erit consensus in Matrimonium.

Neque obstant Argumenta contraria. 457 Ad 1. cum Covar. §. 7. cit. n. 2. responder Sanch. n. 4. in calu l. cit. opinionem præferri veritati, quia ad eum actum necessarium est agentem scire; ex qua causa, & quo Jure eundem actum agat, quod ad Matrimonium non desideratur. Ad 2. retorquetur in alijs Sacramentis, in quibus error circa valorem, modò cætera adsint, non irritat Sacramentum. Ergo idem procedet in Matrimonio. Ad 3. negatur paritas; nam qui non est Sacerdos, non est persona habilis ad consecrandum, sicut tamen habiles revera sunt ad contrahendum matrimonium, qui putant se laborare impedimento dirimente, quod reipsa non subest. Ad id, quod additur, neminem posse efficaciter ferri in id, quod credit esse impossibile, dico, non posse in id ferri absolute, posse tamen sub conditione, in quantum potest; ut constat in exemplo baptizantis allato pro

tertio Argumento h. præc. Quaritur 7. an casu, quò aliqui per errorem contraxerunt Matrimonium invalidè, si stante illo errore contraxerunt Matrimonium invalidè, & stante illo errore, denuo consentiant; per hunc consensum Matrimonium convalescat? Casus esse potest: Titius fidei consensit in Matrimonium; postea audit à Confessario, vel viris doctis valuisse, & id credens denuo consentit. Hoc casu Tabien. V. Matrimonium 2. q. 7. n. 8. ad fin. putat Matrimonium convalescere per consensum illum novum ex errore pro-

fectum; quia hic error nec est error personæ, nec conditionis, qui solus annullat Matrimonium, sed est error Juris, quo hic putat se ligatum esse cum illa uxore.

359 Sed dicendum non convalescere. Ita Sylv. V. Matrimonium 5. q. 10. Victoria relect. de matr. p. 1. n. 10. Henriq. l. 11. de matr. c. 9. n. 7. & in fin. Sanch. l. 2. de matr. D. 34 n. 2. Gutier. c. 47. de matr. n. 2.

Ratio est; quia nihil tam contrarium est consensui, quam error, ut ait Ulpianus l. si per errorem 15. ff. de Jurisdic. Proceditque hoc, etsi ita consentiens habitualiter sic dispositus sit, ut cognito, quod uxori huic non ligetur, adhuc esset consenturus, ut bene Gutier. cum cit. quia ad Matrimonium requiritur consensus voluntarius de presenti, & non sufficit, ut illud sit voluntarium solum in habitu, & in animi preparatione. Conf. quia dum denuo consentit, non intendit denuo contrahere novum Matrimonium, cum existimet prius esse validum, sed tantum intendit præteritum ratificare, quod cum nullum fuerit, ratificari non potest.

360 Ad Argumentum in contrarium allatum dico, eum errorem reduci ad errorem personæ; putat enim conjux se consentire in suam, cum revera non sit sua. Imò est major error, quam personæ, cum integram contractus substantiam ignoret, & prorsus, quid agat, nesciat. Neque obest, quod in casu, quo adhuc consentiret, si sciret Matrimonium esse invalidum, ipsum Matrimonium non sit involuntarium; dicendum enim

non esse involuntarium contrariè, esse tamen involuntarium negativè, cum error faciat, ut illud non sit voluntarium positivè, quod, ut dixi, requiritur ad legitimum contractum Matrimonij.

Quæritur 8. an in proposito casu Matrimonij invalidè per errorem contracti, ut istud novoposito consensu convalidetur, necessarium sit utrumque conjugem consensum esse impeditenti, ob quod irritum fuit Matrimonium? Negativam docent complures DD. quos refert Sanch. l. 2. de Matr. D. 36. n. 2. Putant isti, non esse necessarium, ut conjux impeditenti consensum, obtenta dispensatione, vel Impedimento aliter cessante, nullitatem Matrimonij aperiat alteri, sed sufficere, si cautè curet utriusque consensum renovari, dissimulante petendo ab altero, ut pro sua consolatione ipsum habeat in conjugem, & ipso similiter dicente: *Ego quoque volo te in conjugem.* Rationem præter alias dant istam; quia ablato impedimento sunt habiles ad contrahendum, Ergo cum consentiant in Matrimonium, illud erit legitimum.

Sed longè probabilius sentiunt, qui cum eodem Sanch. n. 4. dicunt, necessarium esse, conjugem impeditenti ignarum aliquo modo certiore fieri de prioris Matrimonij nullitate, licet causa ei tegatur. Ratio est; quia aliàs errore consentiet, & intendet prius Matrimonium, quod errore contractum, ratificare, non autem contrahere novum.

